

מבעד למסוה*

(שעורים בהסתכלות)

לא כל אדם הוא בר מזל כמוני. אני, בלי עין-הרע, יש לי מזל חמיד ודצלחה של נוי מסש אצל הצנזורה. התדעו

למה?—מפני שמניח אני את כל עיני חיום, את הפוליטיקה הנכונה ואת כל החדשות דמרעישות של העת האחרונה, המטילות אימה על הצבור וביחוד על המבקר-משעם שלנו, ועוסק הנני אף ורק בשעוריהם-הסתכלות שלי... ומערב-שבת לערב-שבת, הריני מטייל לי ארוכות וקצרות במדור החחרון שקבעו לי העורכים המויל שיחיונוהו אני להלמידו שעורים ב"דקדוק" הלשון והחיים ובטעמי דנגינה וההסמרה, חורים אנו גם על "פרשתי" השבוע עם פירש"י ורכל עמי פודים ובמשלים כידוע לידעי חן, ואנכ אנו משוחחים קצת על הכל בהסזן וברמזים, כנהוג, גלוי-מפה וכסוי-מפחים, מעט צחוק וקלות ראש ומילי-דבדיחה, כאשר אהבתם, תלמידי החכמים—ולפיכך נשאתי ב"ה חן וחמד בעיני הנכרת "אנסטוזיה" ואינה מלכינה חלילה את פני ברבים, כדרכה..

והמעם אספר לכם מעשה¹ לא כרבי ולא ב"חדר", אף לא בעיני "פוליטיקה" חלילה, אלא מעשה פשוט כר' לוי יצחק מכרדיש-שוב — אנכ, את הקרישי שלו צריך לשמע רק כפי לבוב פרידמן! — שהיה חוקע בעצמו, כידוע, בשופר בראש-השנה, וראויים הרברים להשמע.

* אסור תודה יהיה לקוראים החתום משה אם יכתבו לו עמי כותבת המערכת של "דאר היום" על כל מה שקראו או שמעו בעולמנו, הכר שימשש לו סמעימס לקוראים—עזרת.

פעם, מספרת האגדה, הקע ר' לוי יצחק בראש השנה וקטרג תשפן רחמנא ליצלן ותחקיעות לא עלו יפה... כעס ר' לוי יצחק וקרא: הביאו לפני את איבן! מיד הופיע איבן, הושיט לו הרב את השיפר ואמר לו בון הלשון: "איוואן בלאו דוי! (איבן, הקע את ח!)" ואיבן לא שחה הרבה, נטל את השופר ביטין ליטין-פיז וכן את לבו לרית כר"ע שזמ"ן, עם "י האר"י ז"ל, ור' לוי יצחק עומד לפניו כשהוא עטוף בשלית שכלה "תכלת-ולבן" ומקריא לפניו בלחש: חקיע... שכרס... הרועה... ואיבן חוקע מעופר ומציא קולות ההולכים מהר-הצופים לכל קצו ארץ וסלונדון לעיר-קדשנו, והקהל עונה אחריו. ויהי רצון" שהמלאך הגדול, שצפציהי ה"ישועי שר הפנים יעלו את דתחקיעות לפני כסא הכבוד לחמקה דינס של ישראל, והשפן עומד כדרכו לפני הכסא ב"הרבו ובקשחוי ומקטרג וצו עק כסרא-אדם, ואולם כשאייבן חוקע בשופר, מתערבכ"השפן מיד ואין לו שליטה... והחקיעה גדולה" יצאה משופרו של איבן בעל-דתחקיעות שלנו מעשררת השבטיים (לא "איבן הנורא" הוא שראינו ב"סינמה"!) — חקיעה ממושכה כדון, מעין התקיעות של יריחו בשעתה, צלולה וברורה, שאינה נשמעת להפת מעטים ושאינ כלל לר"חוכה עליה, ואולם בהגיעה להר-היותים נהפכה פתאם התקיעה הגדולה לשברים ריל, ונעשה קולה סמושמש ועמום, כנראה, כדי שלא להפחיד את האזנים... ומדי דברי כאו זים, נוכרתי במעשה אחר בר' מרדכי חביד, הלך הירוע, שפנה פעם לאחדים מידידיו ואמר להם: רצונכם, רבותי, להרויח מיד שלשה רויב? נסו נא לפתר את שאלתי, ואם אין — הרי הרוחתני אני מכם שלשת רו"כ... וספר להם מעשה ביהודי עני אחד שהיו לו בחייו את ואווז... פעם אחת התאוה היהודי

לאכל בשר-עוף לכבוד יוכ-טוב, נמלך ברעתו ואמר: אם אשהט את האוז — הלא חצעק האוחה, ואם אשחט את האוחה, הרי יצעק האוז? ... לשחט את שניהם, למה לי? לקבצן שכמותי? ... ופטור בלא כלום לכבוד יוכ-טוב אי אפשר! מה לעשות? ... — ואני אמר לכם מה עשה היהודי הלז! — חטף וקרא ר' מרדכי חביד לירידיו — הוא שחט את האוחה... — נו? והלא יצעק דהאוז? ... — ומה בכך? אמר ר' מרדכי, יצעק ו... ועוד יש לי לספר לכם מעשה נורא בארם אחד מנוה-שלום ביפו שלמד פרק, ואוחו זאה בנו" במסכת "הולין" ואפרו חבריו שהוא משוגע, אבל נניח את זה לפעם אחרת... * * * ולו הייתי חקיף ברשות ובעל דעת על הר-היותים הייתי נוהן אות כבוד לאו דוקא ל"מיוחסים" ול"זקני הישוב" אף לא ל"לורד-מארי" שלנו בתל-אביב אלא דוקא לפנהלי ולמסקרי קרן הקימת שלנו, ולא חלילה M. B. E. אף לא O. B. E., כי אם דוקא אות כבוד של מסקר C. B. E.; וכל כך למה? מפני כשרונם הפיננסי והמצאתם הנאונית לחגיח את קרן-הקימת על קרן — הצבי... דהיינו כיצד? -- פשוט מאד: עיי חעסק ב"וואלוטח", בשעת ירידת השערים של הכספים בכרלן ובוינה קינים שמה כל מיני כלי-חרם וכלי-זנונית וכיוצא בזה על סנת למכרם בארץ-ישראל במעות מצרים טבין וחקילין, איני בקי כל-כך בעניני הוואלוטח, אבל יודע אנכי רק זאת כי זהו מין עסק שכוה, שמרויחים או שמפסידים, ועל הרוב מפסידים וביחוד שזהו ענין, לאומי ולטובת הכלל... ושהוצאות ההובלה של הסחורות מהתם להכא עלו פי ארבעה מפחיו הקרן, משום שהובילו אותם, כסובן, עיי

חברת "מלך צור" שהיה גם המרנספורט-אנ'נט' עוד בימי שלמה המלך שהיה עשיר מופלג כידוע, ושלם כיר המלך... בקצור, מה אמר לכם? זה כשנה וחצי יושב כאן בעירנו קרובו של מנהיג הדור על טאות הסידים, כמחילה מכבודכם, המונחים במספן חרספקה שלו כאבן שאין לה הופכין ואין קול ואין קינה... אין כל ספק בדברי שראויים הם מפקדי הקהיק לאות הכבוד של C. B. E., כלומר Claims Begging Everywhere (תובעים כסף מכל ארס). * * * את השאי אני מזכיר, דרהור רע עלה בלבי פעם לחשב כי מנהיגנו הגדול כגש את מבצר-ברנדייס כאמריקה אף חודות לרבנורו הטובה עליו בזרזן — והמיטרא שלו פינסק-ומנסקי תוכיח! ותמיד חשכתי לתומי כי שתיקתו האנגלית של בריינדייס חשוכה אולי לחנועתנו לא פחות מדברנותו הורנונית של מנהיגנו, והבאתי ראיות לדברי מן החומש, כנהוג; הן משה רבנו היה אף דווא כבד-סת, כידוע, ואהרן היה המדברנא-באומחא, הנואם המושבע ועושה-הראיונות, ובכ"ז הפסיק, בלי-משה, במשך ארבעים יום להיות לכלי-משחק בידי ההפון העברי ויצא לנו איזה עגלי רחמנא-ליצלן, ואני נתעיתי לחשב רנע כי בשביל כיר-לאומי נחוצים לנו גם דברנותו הטובה של האחר וגם שתיקתו חיסה ורגדולה של השני... והנה בא העסקן הידוע מר גולדברג מחיפה וכיד חסברתו הטובה עליו הסביר וחוכיה לנו במאמריו המצוינים כי ברנדייס זה היה אולי טוב ומועיל בימי וילסון, אף לא בימי הרדינג... בודאי יודע עסקן זה מה הוא אומר ואני טאמין לדבריו, ואם יבא ארם ויניד לי-למשל כי מר גולדברג זה היה אולי טוב ומועיל לחנועתנו

ברוסיה, אף לא בחיפז — אאמין! ועד עתה לא ידעתי, שאנו כ"כ עשירים, שיש ממון כ"כ אצלנו — פמש ממון קרה, גם גלי ברנדייס, אוצרות אמריקה פתוחים כלם, הרחב סוף ואמלאהו! — ידידי הנאמן מר קלויזנר! יש בידינו ביה כסף, והרבה, ובמזומנים — זוהי בשורת ה"אידיאל" ששלח ר' מנחם-מנדל לסניגורו ולפרקליטו, מארץ הדולרים... Herz, was willst Du noch? ולא זאת אלא שגם תעשייה והקלאות אישנסיבית עתידות להתפתח בארץ עיי מנהיגינו עצמם. כנראה, יש ברעתו של מנהיגנו הגדול לתרם מעשר מפרס-הכימיה של 20000 פונט שקבל באנגליה — לטובת "קרן-היסוד" ולהשקיע סכים הגון באגדת-נטעים, כמדומני, כדי שלא יהיה נאה דורש ואינו נאה מקיים. אי"ה, כשיצא דבר זה לפעל אודיע לכם... וגם מר זל —סקי, ממנהיגי "קרן-היסוד" ומבעלי הקול-קורא, אומר להעביר לאיי את בית-החרשת של סוכר שקנה בזמן דהאחרון במליון וחצי על ידי ס אריז וגם את היער הגדול שקנה זה לא כבר בארץ ספרד, וישקיע את כל המליונים שלו בארץ-ישראל, לקיים מה שנאמר: משוש" עצמך ואח"כ פשוט אחרים!... איני יודע בדיוק איסתי נוכח לראות בהחשמות הרעיונות הטובים האלה, ואולם אחת ידעתי בבירור כי אחר האות הזה לא יוסיפו עוד מנהיגינו אלה להצביע בקונגרסים שלנו בעד הלאמת הקרקע בארץ-ישראל... * * * עיקר שכתתי: ראיתי הלכה ונוכרתי מעשה.

* קשום קרי-קעות הכבוד הועצציר — המערכת.

בשבוע זה בא אלי עורך לוח-הגאולה בודאי אתם מכירים אותו, הלא הוא הכרו מר ש. המדביק מודעות על קירות ירושלים — והתחיל מתאונן ומתמרמר באוזני על קפוח-שכר באגודת הסיפרים. הוא מתמרמר ביחוד על חברי עורך, השלחי אשר לא רשם אותו ברשימת הסופרים שהוזמנו לאספה הסופרים ביפו. איך זה — הוא אומר לי בועף — שכת חברי הנכבד עורך, השלחי להזמין אותי לאספה זו שאליה הוזמנו כמה וכמה סופרים חשובים כמר א. מחברו המפרסם של ספר האדריסאות, כל ירושלים, והסופר המצוין מר ק. המתרגם מהשפה הערבית בלשכת העתונות של ועד הצירים, ועוד הרבה סופרים מפורסמים כאלה. ולמה יגיע איפוא חלקי? ואת האמת אניד לכם רבותי, שכלמה כסתה פני בשפטי את פענות עורך לוח דגאולה ולא ידעתי מה לענות לו, אחרי שדבריו צודקים מאד. אף בכדי לפייסו יעצתיהו להגיש את העצומותיו לפני א. א. בריתן, סיסרו הקבוע של "העולם" שגם הוא התמרמר בככתבתו האחרונה בעתון זה נגד מעשי מסדרי אספת הסופרים הזאת, אולי הוא ימצא תרופה לכך, ויזמינו גם את עורך לוח הגאולה מר ש. לאספה הבאה. חשוכה מר א. א. בריתן לעורך, לוח-הגאולה עוד טרם נודעה לי בכדי להודיענה לכם, קוראים יקרים. אף, בכל אופן, ברור הדבר שבאספת-הסופרים הבאה יחזקו גם פעוות זה ועין בעין נוכח לראות את עורך לוח הגאולה, ואת עורך, השלחי ואת עורך, כל ירושלים שלובי-זרוע, כשהם יושבים יחד במסכת-הסופרים הבאה ומעשירים את ספרותנו העכרית בפרי יצירותיהם-הנצחיות...

עז מרת